

Bijsluiter bij de Goed Bestuur Primair Onderwijs.

Voor u ligt de Code Goed Bestuur voor het primair onderwijs. In deze code zijn basisprincipes vastgelegd die een appèl doen op de professionaliteit van bestuurders en managers in het primair onderwijs. De principes zeggen iets over de waarden die aan het gedrag en de cultuur ten grondslag liggen en de kenmerken van de houding van waaruit betrokkenen handelen, zoals wederzijds respect, transparantie, dialoog, gezamenlijkheid en verantwoording. De principes nodigen uit om in dialoog met alle belanghebbenden te reflecteren op de bestuurlijke inrichting en het handelen van bestuurders en managers.

De code is uitdrukkelijk niet alleen bedoeld voor bestuurders en managers, maar ook voor belanghebbenden binnen en buiten de school zoals leerlingen en hun ouders, personeel werkzaam op de school, bestuurders en ambtenaren van de gemeente of bijvoorbeeld collega-scholen binnen een bovenschools samenwerkingsverband.

Om overlap te voorkomen zijn in deze code geen uitspraken gedaan over onderwerpen waarover al duidelijke de wet- en regelgeving bestaat. Dat geldt onder andere voor de medezeggenschap en het managementstatuut.

Het primair onderwijs, inclusief de WEC-scholen, kent een grote diversiteit aan bestuursvormen en bestuurlijke organisaties. Er zijn onder andere verschillen in de betrokkenheid van de ouders en de relatie tussen bestuur en management. De Code Goed Bestuur doet geen uitspraak over de voor- en nadelen van de verschillende bestuursvormen. Wel ligt voor de hand dat bestuurders, managers/directeur, ongeacht de bestuurlijke constructie, enthousiast, betrokken en naar eer en geweten hun taken uitvoeren, hun bevoegdheden uitoefenen en hun verantwoordelijkheid daarbij nemen.

Visie en beleid vinden hun basis en doel in de school en zijn geen abstracties of theoretische beschouwingen. Ze vormen de concretisering van een door ouders, personeel, management en bestuur gedeeld beeld waar de school voor staat, wat dat betekent voor het onderwijs en wat daarvoor randvoorwaardelijk nodig is. Een gedeeld beeld komt tot stand via dialoog over inhoud en doelen maar ook over 'de weg waarlangs'.

De invoering van de lumpsumbekostiging voegt een nieuwe dimensie toe aan het ontwikkelen en uitvoeren van beleid. Immers, visie en beleid zullen meer dat tot nu toe gebeurde, tot uitdrukking komen in de inzet van mensen en middelen. Daardoor zullen de verhoudingen en het samenspel tussen de belanghebbenden binnen en buiten de school scherper voor het voetlicht komen.

Dat is een goed moment voor een herbezinning op de bestuurlijke praktijk. Bij deze herbezinning staan het aan elkaar verantwoording afleggen over het hoe en waarom van het beleid, de besluiten en de uitvoeringsmaatregelen centraal. 'Goed bestuur' krijgt zo de betekenis van bestuur en management die gezond tegenspel krijgen van belanghebbenden zoals ouders en personeel en die zich hier ook iets gelegen aan laten liggen. 'Goed bestuur' betekent dan ook het verkrijgen en behouden van vertrouwen van ouders, de gemeenschap, de overheid en de politiek, zowel lokaal als landelijk.

De dialoog met direct betrokkenen en het aan elkaar verantwoording afleggen, liggen dan ook aan de basis van de in dit document neergelegde principes voor goed bestuur. Door deze principes te onderschrijven en een code te hanteren, maakt het bestuur naar allen in en rond de school of scholen duidelijk dat het de uitgangspunten van 'goed bestuur' serieus meent en neemt.

De Code Goed Bestuur is een gezamenlijk document van de organisaties voor bestuur en management, de managementorganisatie in het primair onderwijs en de

onderwijsvakorganisaties. De organisaties hebben deze code opgesteld vanuit hun verantwoordelijk voor 'goed bestuur'.

Met deze code kunt u op uw beurt de discussie voeren over wat 'goed bestuur' voor uw school/scholen betekent. Daarbij kunt u uw eigen bestuurlijke praktijk en de rol en positie van de verschillende belanghebbenden toetsen aan de principes. In hoeverre komen de principes al tot uitdrukking in uw gedrag en waar is dit minder het geval? U kunt nagaan in hoeverre u principes zou willen toevoegen of in hoeverre u deze principes wilt vertalen in werkbare normen en afspraken over bestuurlijk handelen.

U kunt ook de belangrijkste wettelijke documenten zoals het managementstatuut, het huishoudelijk reglement, het schoolplan, de schoolgids of het jaarverslag in het licht van deze code bekijken en gezamenlijk nagaan of deze documenten een voldoende neerslag vormen van deze principes. U kunt daarnaast ook uw aandacht richten op de processen die ten grondslag liggen aan bovengenoemde documenten of eruit voortvloeien. Daarbij kunnen de volgende vragen centraal staan:

- hoe communiceren wij over ons beleid?
- weten de verschillende betrokkenen van elkaar welk belang zij hechten aan bepaalde gedragsprincipes?
- hoe willen zij die gedragsprincipes hanteren?

De Code Goed Bestuur is niet bedoeld om klakkeloos over te nemen. U kunt de code gebruiken volgens het 'pas toe of leg uit'-principe. Het kan gerechtvaardigd zijn om beredeneerd van de code af te wijken. Het is wel de bedoeling om gezamenlijk met de belanghebbenden in de scholen het waarom van de afwijking te motiveren. Het 'pas toe of leg uit'-principe schept dus ruimte voor een dialoog over de redenen van afwijkingen van deze code. U kunt het hoe en waarom van de afwijkingen beschrijven in een voor iedereen toegankelijk document, zoals het jaarverslag.

De code ligt er. Nu begint het échte werk. Goed bestuur in het primair onderwijs valt of staat met u. Daarom nog twee praktische aanwijzingen voor u aan het werk gaat. Ten eerste geldt dat de principes die de rol en het handelen van het bestuur of bestuurders betreffen, ook van toepassing zijn op het (bovenschools) management of (bovenschoolse) managers met bestuurlijke taken. Ten tweede geldt dat als er sprake is van een Raad van Toezicht, de principes 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23 en 27 ook voor de Raad van Toezicht gelden. Achter deze principes is een * geplaatst.

Begrippen

Belanghebbende:	Elk(e) (groep van) individu(en) of organisatie(s) die belang heeft bij de school/scholen omdat het de school/scholen beïnvloedt of erdoor beïnvloed wordt. De lijst met belanghebbenden kan verschillen per school en bevat <u>tenminste</u> : leerlingen en hun ouders, personeel.
Extern toezicht:	Toezicht bij wet geregeld van buiten de organisatie zoals de Onderwijsinspectie of de Rijksaccountantsdienst.
Indicator: toetsen.	Peilgegevens om succes, prestatie of voortgang mee te toetsen.
Intern toezicht:	Door de eigen organisatie ingesteld toezicht op het bestuur en beheer van de school/scholen. Intern toezichthouders zijn in het algemeen belast met een toezichthoudende en een adviserende taak.
Management	Verzamelnaam voor personen die actief zijn bij de beleidsvoering en het dagelijks leiding geven aan een school/scholen. Varianten zijn: directeur, adjunct-directeur, schoolleider, meerhoofdige schoolleider, locatieleider, locatiemanager, bovenschools directeur, bovenschoolse directie, meerschools directeur, directieraad, centrale directie, bestuursmanager, enz.
Ouders:	Ouders, verzorgers en/of voogden van leerlingen.
Personeel:	Allen die op basis van een arbeidsovereenkomst werkzaam zijn bij het bestuur van de school/scholen.
School:	School zoals bedoeld in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) en Wet op de Expertisecentra (WEC).
Schoolbestuur:	Groep van personen (college) met gelijke intentie (bedoelingen en/of belangen) die krachtens bevoegdheid een school/scholen besturen.

Principes voor goed bestuur van het primair onderwijs

Algemeen

1. Het bestuur vindt zijn legitimering in de instandhouding van de school/scholen om het geven van onderwijs te realiseren. Het bestuur handelt ten dienste van die school/scholen. Dit laat onverlet dat de statuten van de organisatie ook andere doelstellingen kan bevatten.
2. Het bestuur legt verantwoording af over zijn functioneren aan zijn belanghebbenden en stelt daartoe periodiek vast wie zijn belanghebbenden zijn.
3. Bij de inrichting van de bestuurlijke organisatie richt het bestuur zich op het creëren van optimale condities voor het onderwijsleerproces in de school/scholen en de daaruit voortvloeiende eisen ten aanzien van de leerlingen, hun ouders, het personeel én de organisatie op de school/scholen.
4. Het bestuur zorgt ervoor dat er (intern) toezicht plaatsvindt op het bestuurlijk handelen. Daarbij is het niet de bedoeling dat personen toezicht houden op zichzelf.
5. Het bestuur treedt als eenheid op en spreekt met één mond.*
6. Het bestuur formuleert tezamen met de school/scholen de visie en doelen van het onderwijs dat op de school/scholen gegeven wordt en stelt vast op welke wijze getoetst wordt in welke mate deze doelen bereikt zijn.
7. Het bestuur definieert in overleg met de school/scholen het begrip kwaliteit zoals dat voor de organisatie van de school/scholen wordt gehanteerd, gezien het daar gegeven onderwijs, en stelt vast op welke wijze de kwaliteit van de organisatie en het onderwijs wordt getoetst.
8. Het bestuur bevordert communicatie en dialoog tussen alle belanghebbenden.
9. Het bestuur evalueert periodiek zijn eigen functioneren en stelt zonodig de inrichting van de bestuurlijke organisatie hierop bij.*
10. Het bestuur maakt de besturingsfilosofie bekend aan alle belanghebbenden.*
11. Het bestuur maakt de samenstelling van het bestuur en de achtergrond van de leden bekend aan alle belanghebbenden.*
12. Het bestuur maakt de profielen op basis waarvan het bestuur wordt samengesteld bekend aan alle belanghebbenden en evalueert deze periodiek én in ieder geval bij het ontstaan van een vacature.*
13. Bestuurders verdiepen zich in relevante ontwikkelingen en inzichten in het onderwijs.*

Transparantie, verantwoording en motivering

14. Het handelen van het bestuur is transparant en 'actief openbaar' dat wil zeggen dat relevante inlichtingen en gegevens uit eigen beweging worden verstrekt aan belanghebbenden.

15. Het bestuur motiveert op deugdelijke en heldere wijze de beweegredenen voor zijn handelen.*

16. De informatievoorziening door en aan het bestuur wordt gekenmerkt door

tijdigheid en consistentie, is toegankelijk en inzichtelijk en is toegesneden op de behoeften van diegenen die betrokken zijn bij de school/scholen.*

17. Vergoedingen aan bestuurders worden vermeld in de jaarrekening.*

Onafhankelijkheid

18. Bestuurders handelen zó dat er geen vermenging is tussen schoolbestuurlijke belangen en eigen zakelijke en/of persoonlijke belangen, en dat iedere schijn daartoe wordt vermeden.*

19. Het bestuur waakt ervoor dat bij één of meer bestuurders functies en/of bevoegdheden binnen of buiten het bestuur zodanig samenvallen dat de betreffende bestuurder of groep bestuurders onevenredig veel invloed heeft of kan hebben op het handelen van het bestuur.*

Vertrouwen

20. Het handelen van het bestuur wordt gekenmerkt door betrouwbaarheid zodat kan worden gerekend op gedane toezeggingen en gewekte verwachtingen.

21. Bevoegdheid, kennis, informatie en invloed waarover het bestuur of een individuele bestuurder uit hoofde van zijn of haar functie beschikt, wendt het bestuur c.q. wendt deze individuele bestuurder uitsluitend aan voor het doel waarvoor die zijn gegeven.*

Integriteit en gelijke behandeling

22. Het bestuur en individuele bestuurders handelen zo dat alle belanghebbenden met respect worden bejegend en hun belangen correct worden afgewogen.*

23. Het bestuur handelt in gelijke gevallen en situaties op gelijke wijze.*

24. Het bestuur draagt er zorg voor dat leerlingen (en hun ouders) en werknemers zonder gevaar voor hun (rechts)positie de mogelijkheid hebben te rapporteren aan de voorzitter van het bestuur of aan een door het bestuur aangewezen functionaris of orgaan over vermoede onregelmatigheden van algemene, bestuurlijke, operationele en financiële aard binnen het bestuur en/of binnen de school/scholen.*

Financiële deugdelijkheid

25. Het bestuur draagt zorg voor een deugdelijke bedrijfsvoering. Met deugdelijke bedrijfsvoering wordt ook bedoeld dat deze bedrijfsvoering is gericht op het realiseren van de door het bestuur vooraf geformuleerde doelen.
26. Het bestuur voert beleid wat betreft risico-management, geldbeheer, financiering en belegging. Het bestuur verantwoordt de uitvoering hiervan in het jaarverslag.
27. Het bestuur geeft expliciet de herkomst en omvang aan van de door of namens hem ontvangen additionele middelen zoals sponsorgelden en vrijwillige ouderbijdragen en verantwoordt de besteding.
28. Het bestuur wijst zelf de externe accountant aan.*